

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

דברים

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק יט

(תרגום הפשוט)

ירצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה
שנת הקהל

מאה וחמשים שנה להסתלקות-החלול של כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" ז"ע

לזכות

הרה"ת ר' אברהם צמח הלוי שיחי' ראזענפעלד

ליום הולדתו, ש"ק פ' מטו"מ, ב' מנ"א

הת' מנחם מענדל שיחי' סטראל

ליום הולדתו, ש"ק פ' מטו"מ, ב' מנ"א

הו"ח ר' ראובן הכהן שיחי' קאפלאן

ליום הולדתו, ח' מנ"א

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק

ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחי' שגלוב

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!

להקדשות ולפרטים נוספים:

טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)

אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner

In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*

To Dedicate This Publication

In Honor Of Your Family Or A Loved Ones

For More Info. Call:

(718) 753-6844 or (323) 934-7095

or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

דברים

א. שני הפירושים לתוכנם של דברי משה לישראל, וההבדל ביניהם

על הפסוק¹, "ויהי בארבעים שנה... דבר משה אל בני ישראל..." יש שני פירושים של שני פשטנים לגבי דבריו של משה לישראל:

(א) רש"י מביא מספרי², שהיו אלו דברי תוכחה ("שלא הוכיחן אלא סמוך למיתה").

(ב) ספורנו אומר: "החזיר להם כל התורה כולה עד הנה בכלל"³.

שני הפירושים אינם סותרים זה את זה, כי "הא והא איתנהו ביה" (=גם זה וגם זה נמצאים בו)⁴: בספר דברים ישנם דברי תוכחה, וגם חזרה על "כל התורה כולה"⁵, כמודגש בשמו – משנה תורה. ההבדל בין שני המפרשים הוא: על מה הדגש, מהו העיקר.

אך יש להבין: "דבר משה..." מוסב על ספר דברים כולו, ויש, אם כך, לומר, ששני הדברים – (א) דברי תוכחה (ב) משנה תורה – כוללים זה את זה, או שיש להם תוכן משותף.

(1) פרשתנו א, ג.

(2) עה"פ. וכן עה"פ א, א.

(3) ראה חגיגה (ו), ריש ע"ב. ויש"נ: ונשתלשו בערבות מואב. וראה פרש"י שם ד"ה ונשתלשו. פרש"י עה"ת ר"פ בהר. ולהעיר מפרש"י פרשתנו א, ה.

(4) ראה הקדמת הרמב"ן לספר דברים. צדור המור ריש פרשתנו. ועוד.

(5) ראה טעהמ"צ להאריז"ל פ' האזינו: ספר דברים הוא משנה תורה וחזרו וכולל כל מה שבחומשים ראשונים כו'. ולהעיר מפרש"י זבחים (קטו, סע"ב): ונשתלשו בערבות מואב, משנה תורה כו'.

ב. דברי הגמרא על ההבדל בין "דברים" לחומשים האחרים

על ההבדל שבין ארבעת הספרים הראשונים לבין ספר דברים נאמר בגמרא⁶, שארבעת הראשונים הם "מפי הגבורה" ואת משנה תורה אמר משה "מפי עצמו".

ב"מפי עצמו" אין הכוונה, חס וחלילה, שמשה אמר ב"משנה תורה" דברים עצמיים משלו⁷, אלא כפי שרש"י מסביר במקום אחר⁸: "משה לאו מאליו היה שונה להם משנה תורה... אלא כמו שקבלה הוא והיה חוזר ומגיד להם, וכל מה שכתוב בדברות האחרונות היה כתוב בלוחות וכן שמע בסיני"; וכפי שנאמר בתוספת⁹, שמה ש"משה מעצמו אמרם" היה "ברוח הקודש".

(6) מגילה לא, ב. – בגמרא איתא "קללות שבמשנה תורה" (ועיי"ש בפרש"י ד"ה משה. פרש"י תבא כח, כג), וכ"ה בזהר דלקמן הערה 13. אבל בזה"ג רסא, א: האי דאקרי משנה תורה משה מפי עצמו אמרן. וראה ש"ך עה"ת, אזה"ח ריש פרשתנו. ועוד. וראה בארוכה אזה"ת ריש פרשתנו.

(7) שהרי, האומר שאין התורה מעם ה'.. אפילו תיבה אחת, אם אמר משה אמרו מפי עצמו ה"ז כופר בתורה" – רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ח. פיה"מ להרמב"ם סנהדרין פ' חלק יסוד השמיני. ואבוהן דכולהו – רמב"ם הל' תפלה פ"ג ה"ו.

(8) סנהדרין נו, ב ד"ה כאשר צוך.

(9) מגילה שם ד"ה משה.

(*) בפסוקי דינים להצ"צ חידושים על הרמב"ם שם (ע' 686): ואף ש"כ התוס' וברוה"ק. מ"מ עכ"פ אי"ז דומה למפי הגבורה.. עכצ"ל דזרו רק בקללות שבמשנה תורה אבל כל ספר משנה תורה משה מפי הגבורה אמרו.

אבל לכאורה אין כוונתו לפרש כן במקום שלא נזכר "קללות" (וז"ל דלעיל הערה 6). והרי בלאה"כ עכצ"ל דכמה דרגות ב"מפי הגבורה" ועד "אני ולא יחי" לך מפי הגבורה שמענוס" (מכות כד, רע"א).

מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כו"כ⁶, וכ"משיח ודאי" (עי"ז ש"עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל")⁷ – נכנס כעת ממש לבית הכנסת, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, הוא מוליך את כל בני" בתוך כלל ישראל לארץ הקודש, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית המקדש השלישי.

* * *

בעמדנו באלף הששי עצמו, לאחר "חצות" האלף, לאחר שנת ה'תק"ק⁸, ולאחרי הקיצים השונים שכבר חלפו, בשנת תר"ח⁹ ושנת תרס"ו¹⁰, עד – ההכרזה של נשיא דורנו "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה" (בשנות תש"א-תש"ג)¹¹, אשר בשנים אלו ניתוסף יותר ויותר בגילוי פנימיות התורה. ובהמשך השנים ניתוסף בזה עוד ועוד, עד – הפצת המעינות חוצה בכל קצוי תבל, אפילו בפניה נידחת בעולם, ולא רק שהגיעו לשם התוצאות דהפצת המעינות חוצה, אלא גם המעינות דפנימיות התורה בעצמם.

... כבר סיימו כל הענינים, וביהמ"ק עומד ומוכן למעלה, ועד"ז בנוגע לכל הענינים – כבר "הכל מוכן לסעודה", ישנם כל הענינים מוכנים כבתיבה סגורה ונתנו את התיבה והמפתח שלה לכאו"א מישראל¹²,

הדבר היחידי שעליו מחכים הוא – שיהודי יצעק עוד צעקה, עם עוד בקשה ותביעה ועוד תזכורת: "עד מתי?!".

ועל ידי זה הוא פועל שמשיח צדקנו נכנס עכשיו לבית הכנסת זה, ולוקח את כל בני" כאן בתוך כלל ישראל לארצנו הקדושה, ירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לביהמ"ק השלישי.

א געשריי, מיט נאך א בקשה ותביעה און נאך א דערמאנונג: „עד מתי“?!

און דורך דעם טוט ער אויף אז משיח צדקנו קומט אריין איצטער אין דעם ביהכנס, און נעמט מיט אלע אידן דא בתוך כלל ישראל אין ארצנו הקדושה, ירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לביהמ"ק השלישי.

(משיחות ש"פ דברים, שבת חזון, ת"ב (נדחה), יו"ד אב (לפני ערבית) וי"א אב (תנש"א))

כמדובר לאחרונה כו"כ פעמים, שלפי כל סימני הגאולה „הנה זה (משיח) בא“¹ תיכף ומיד ממש (ומה שמשיח עדיין לא בא אינו מובן כלל).

ענין זה מתחזק יותר כאשר נמצאים כעת בבית משולש, ביהכנס, ביהמ"ד ובית מעשים טובים וגמילות חסדים, ובמיוחד – של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, משה שבדורנו – שהוא מעין והכנה לבית המקדש השלישי, שאף הוא בית משולש: בתי בית תפלה², בית תורה (מקום סנהדרין ליד לשכת הגזית³), ובית גמילות חסדים (שנמשכת ע"י) הקרבת הקרבנות⁴.

. . . ובפרט שנוסף לכך ה"ז גם זמן זכאי – שבת תשעה באב בזמן תפלת מנחה, כשנעשית התגברות חדשה ד(לידת ו)מזל משיח צדקנו, ונוסף לזה – בשנת ה'תשנ"א, ר"ת ה' תהי' שנת נפלאות אראנו, עד להנפלאות דהגאולה האמיתית והשלימה (עליהם אמר „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“⁵).

ומכל זה מובן – שזמן זה ומקום זה ה"ה זמן ומקום הכי מסוגלים לביאת משיח צדקנו.

ובפשטות – שיהודי מאמין באמונה שלימה, שמשיח צדקנו, „מלך

נעלית לחלוטין מן העולם. לפיכך, כדי שהתורה תרד לעולם, צריך הדבר להיעשות עליידי „ממוצע“, שיש לו שני הצדדים¹⁸ – הוא גם נעלה מן העולם, וגם בתוך העולם – וכך הוא יכול לחברם.

המקשר בין התורה לעולם הוא משה רבינו, שיש בו שני הקצוות¹⁹: מצד אחד הוא היה בשיא ההתבטלות העצמית, הנדד מציאות, ונחנח מ"ה²⁰ – התבטלות שמעבר לעולם, ומצד שני הוא היה שלימות המציאות²¹ כפי שהיא בעולם (ולכן הוא היה „בעל קומה“²² – „עשר אמות“²³, הרבה יותר מקומתו של אדם רגיל: ג' אמות²⁴) – וכך הוא יכול היה לחבר בין התורה, שמעל לעולם, לבין העולם.

אין מובן: אם גם במשנה תורה לא אמר משה את דבריו שלו, אלא ברוח הקודש – „שכינה מדברת מתוך גרונו“¹⁰, שלכן¹¹ אמר „ונתתי מטר...“¹², כי „רוח הוי' הוא שדיבר“¹³ – אם כך, מדוע נאמר על כך „מפי עצמו“?

אותה שאלה קיימת גם על דבר הגמרא¹⁴, ש„אפילו למאן דלא דריש סמוכים בעלמא, במשנה תורה דריש“ (=אפילו מי שאינו דורש סמוכים, במשנה תורה הוא דורשם) וראב"ן¹⁵ מסביר: „וטעמא משום דכל התורה מפי הגבורה נאמרה ואין מוקדם ומאוחר אבל משה שסידר משנה תורה פרשה אחר פרשה, לא סידר אלא להדרש“.

ואין מובן בכך: משה אמר את המשנה תורה „ברוח הקודש“, ומדוע, אם כן, תלוי הסדר בחומש דברים במשה, בעוד אשר בארבעת הספרים הראשונים, שגם הם הועברו לבני ישראל באמצעות משה, אין הדבר כך?

ג. תורה נעלית מן העולם

ההסבר לכך:

חז"ל¹⁶ אומרים שהתורה קדמה לעולם באלפיים שנה. „קדמה“ – לא (רק) בזמן, אלא (בעיקר) בחשיבות¹⁷. תורה בפני עצמה היא

(18) בדוגמת מותרגמן שיש לו איזה קצת ערך אל המשפיע ולכן ביכלתו לקבל ההשפעה מן המשפיע ויש לו ג"כ ערך אל העם שע"י יכולים לקבל ההשפעה כו' (ראה בארוכה ד"ה פנים בפנים תרנ"ט ע' קצ ואילך). המשך תרס"ז ע' קב"ג. וראה בארוכה שיחת ש"פ מו"מ תשל"ז. (19) להעיר גם ממחז"ל (דב"ר פ"א, ד. מדרש תהלים (באבער) מזמור צ' דמשה „מחציו ולמטה איש מחציו ולמעלה האלקים“ – ראה רד"ה פב"פ שם. וגם בנבואתו ב' קצוות שבפנים: דרגת נבואתו למעלה מכל הנביאים, ולאיך ה' „עומד על עומדו“ (לא ככל הנביאים שהיו „יראים ונבהלים ומתמוגגין“) – ראה בכ"ז רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ז ה"ז. פיהמ"ש סנהדרין פ' חלק יסוד השביעי. ח' פרקים פ"ז.

(20) לשון הכתוב בשלח טז, ז"ח. (21) להעיר מפיה"מ להרמב"ם סנהדרין פ' חלק יסוד השביעי: הנבחר מכל מין האדם. (22) ראה שבת צב, א. ובנדרים (לה, א): גבור ועשיר* כו' וכולן ממש. (23) ברכות נד, ב. וש"נ. וראה שבת שם. (24) ראה עירובין מח, א. וברשב"ם ורמב"ן ב"ב (ק, סע"ב) שוהו ביחד עם הראש.

(* על השינויים בין מס' שבת, נדרים ורמב"ם הל' יסוה"ת פ"ז בתחילתו – ראה לקוטי לוי"צ אגרות קודש ט"ע תא ואילך. וראה לקו"ש חכ"ג ע' 82 ואילך.

ד. שתי דרכים לקישור: „מעבר” ו„התלבשות”

יש שתי דרכים²⁵ למעבר השפעה באמצעות „ממוצע”²⁶:

(א) דרך „מעבר”²⁷ – ההשפעה איננה מתאחדת עם המקשר באופן של התלבשות בו, ואין הממוצע משנה את ההשפעה, הוא רק מעביר אותה, כמות שווה, מדרגה גבוהה לנמוכה.

(ב) דרך „התלבשות”²⁷ – ההשפעה מתלבשת ומתאחדת עם המקשר, ונעשים בה שינויים. היא משתנה בהתאם לדרגת המקשר, וכך יכולים אחר-כך המקבלים לקבל את ההשפעה בכלי ההשגה שלהם.

זה ההבדל בין ארבעת הספרים הראשונים לבין משנה תורה²⁸:

(25) דוגמא הכי פשוטה: כתיבת דבר שכל ע”י אצבעות היד, שאין האצבע משנה השכל, והשכל עובר דרך האצבעות רק דרך מעבר לבד: התלבשות השכל במוח, או בשאר כחות הנפש (כגון התלבשות השכל במדות), שהשכל מתמצם בהם לפי ערכם (ד”ה יין ושכר שבהערה הבאה. המשך תרס”ו ע’ תכה. ועוד). וראה בארוכה שיחת ש”פ מטו”מ הנ”ל. לקו”ש ח”ט ע’ 151.

(26) ראה בכ”ז אוה”ת שמיני (כרך ב’) ד”ה יין ושכר פ”ו. סד”ה פנים בפנים שם (ע’ קצד”ה). וראה ד”ה עוטה אור ה”ש”ת. ובכ”מ.

(27) ראה החילוק דמעבר והתלבשות – תניא קו”א ד”ה להבין מ”ש בפע”ח (קנה, א). לקו”ת מסעי פט, ב ואילך. ובארוכה ד”ה יין ושכר הנ”ל. ועוד.

(28) ראה אוה”ת פרשתנו ע’ ו’. ועייג”כ לקו”ת שה”ש כ, ג. אוה”ת אמור ע’ תתמ”א (סה”מ תרכ”ז ע’ שטז ואילך).

בד”ה פנים בפנים שם מבואר, דממוצע דמשה הוא בדרך מעבר לבד (וממוצע שבעולמות הוא בדרך התלבשות). וראה ג”כ ד”ה עוטה אור שם. ובכ”מ – אבל מובן, שכמה מדרגות ב, „מעבר”, והתלבשות, שלכן ההתלבשות דמשנה תורה נק’ מעבר בערך ההתלבשות דממוצע שבעולמות [שלכן גם משנה תורה היא „דבר ה’ ממש” – ראה ד”ה פכ”פ שם, שזה שתורה היא „דבר ה’ ממש” הוא לפי שהממוצע דמשה הוא רק בדרך מעבר], אף שבערך ד’ ספרים הראשונים נק’ התלבשות. ואכ”מ.

בארבעת הספרים הראשונים היה משה מקשר בדרך של „מעבר”, ובלשון רש”י²⁹: נעשה שליח, ודברי התורה לא נתפסו בהשגתו שלו באופן של התלבשות, אלא נשארו בדרגה של „מפי הגבורה”, לעומת זאת במשנה תורה, למרות שנאמר „ברוח הקודש”, אך „רוח ה’” נתפסה בהשגת משה בדרך של התלבשות, ולכן נקרא „מפי עצמו”³⁰,

זהו גם ההסבר לכך, שאפילו לפי הדעה ש„לא דריש סמוכים”, הרי „במשנה תורה דריש”:

ארבעת הספרים הראשונים לא התלבשו בשכלו של משה, ולכן למרות שסדר הפסוקים מדויק ביותר³¹, בכל זאת הסדר „עליון” יותר, ה„סמוכים”, איננו לפי הבנת הנבאים, ולפיכך „לא דריש סמוכים”.

לא כך במשנה תורה. שם התלבש דבר ה’ בהשגת משה, וגם סדר הדברים והפסוקים בנוי לפי הבנת משה והנבאים, ולכן „דריש סמוכים”.

ה. השפעה באופן „מעבר” נשאת מעל למקבלים

אך יש להבין: מדוע עשה ה’ כך, שמשנה תורה „יתלבש” בהשגתו של משה, כך שייקרא „מפי עצמו”? הן לכאורה זהו ענין של ירידה.

ההסבר לכך הוא:

כאשר ההשפעה איננה מתאחדת עם ה„ממוצע”, היא נשאת נעלית מהשגת

(29) מגילה שם ד”ה משה מפי הגבורה (הובא בלקו”ת שם).

(30) ראה ג”כ תפארת ישראל – למהר”ל מפראג – פמ”ג.

(31) ראה של”ה תושבע”פ (תב, ב) – דאף שאין מוקדם ומאוחר בתורה, „תורתנו הקדושה אשר היא בתכלית השלימות ובדוא היא המסורת בתכלית הסיודר כו”, עיי”ש.

ובפשטות – אַז אַ איד איז מאמין באמונה שלימה, אַז משיח צדקנו, „מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כו”⁶, און אַלס „משיח ודאי” (דורך דעם וואָס „עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל”)⁷ – קומט איצטער ממש אַריין אין דעם בית הכנסת, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, ער פירט אַלע אידן בתוך כלל ישראל אין ארץ הקודש, אין ירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית המקדש השלישי.

* * *

שטייענדיק באלף הששי עצמו, לאחר „חצות” האלף, לאחר שנת ה’ת”ק⁸, און לאחר די פאַרשידענע קיצים וואָס זיינען שוין דורך, בשנת תר”ח⁹ ושנת תרס”ו¹⁰, ביז – די הכרזה פון נשיא דורנו „לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה” (בשנות תש”א-תש”ג)¹¹, וואָס בשנים אלו איז אַלץ מערער צוגעקומען אין גילוי פנימיות התורה. ובהמשך השנים איז אין דעם צוגעקומען מערער און מערער, ביז – הפצת המעינות חוצה בכל קצוי תבל, אפילו אין אַ פינה נידחת בעולם, און ניט נאָר וואָס דאָרטן האָבן דערגרייכט די תוצאות פון הפצת המעינות חוצה, נאָר אויך די מעינות פון פנימיות התורה בעצמם.

. . . מ’האָט שוין פאַרענדיקט אַלע ענינים, און דער ביהמ”ק איז עומד ומוכן למעלה, ועד”ז בנוגע צו אַלע ענינים – איז שוין „הכל מוכן לסעודה”, מ’האָט אַלע ענינים פאַרטיק ווי אין אַ פאַרמאכטע תיבה און מ’האָט אָפגעגעבן די תיבה און איר שליסל צו יעדער איד¹²,

די איינציקע זאך אויף וואָס מ’וואָרט איז – אַז אַ איד זאָל געבן נאָך

(6) רמב”ם הל’ מלכים פ”א ה”ד.

(7) רמב”ם שם.

(8) ראה ס’ השיחות תש”נ ח”א ע’ 254. וש”נ.

(9) ראה ס’ השיחות תורת שלום ע’ 237. אגרות קודש אדמו”ר מהור”י צ”ח ע’ תפה.

(10) ראה שיחת אחש”פ תש”ל (נדפסה בהמשך תרס”ו בהוספות. לקו”ש ח”ו ע’ 209).

(11) „קול קורא” בהקריאה והקדושה „תש”א-תש”ג (אגרות קודש אדמו”ר מהור”י צ”ח ע’ שסא ואילך. שעז ואילך. תח ואילך. ח”ו ע’ תל ואילך).

(12) ראה לקו”ש חכ”ח ע’ 289. וש”נ.

הוספה בשורת הגאולה

לג.

ווי גערעדט לאחרונה כו"כ פעמים, אַז לויט אַלע סימני הגאולה איז „הנה זה (משיח) בא"1 תיכף ומיד ממש (און דאָס וואָס משיח איז נאָך ניט געקומען איז אינגאנצן ניט פאַרשטאַנדיק).

* * *

דער ענין איז נאָך שטאַרקער געפינענדיק זיך איצטער אין אַ בית משולש, אַ ביהכנס, ביהמ"ד און בית מעשים טובים וגמילות חסדים, ובמיוחד – פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, משה שבדורנו – וואָס דאָס איז מעין והכנה צו דעם בית המקדש השלישי, וואָס איז אויך אַ בית משולש: בייתי בית תפלה², בית תורה (מקום סנהדרין לעבן לשכת הגזית³), און בית גמילות חסדים (וואָס ווערט נמשך דורך) הקרבת הקרבנות⁴.

... ובפרט אַז דערצו איז דאָס אויך דער זמן זכאי – שבת תשעה באב בזמן תפלת מנחה, ווען עס ווערט אַ התגברות חדשה פון (לידת ו)מזל משיח צדקנו, און דערצו נאָך – אין דעם יאָר ה'תנש"א, ר"ת ה' תהי' שנת נפלאות אראנו, ביז די נפלאות פון דער גאולה האמיתית והשלימה (אויף וועלכע עס שטייט „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"5).

איז דערפון אַלעס מובן – אַז די איצטיקע צייט און דער דאָזיקער אָרט איז אַ זמן ומקום הכי מסוגל אויף ביאת משיח צדקנו.

(1) שה"ש ב, ח. ובשהש"ר עה"פ.

(2) ישע"י נו, ז.

(3) ירושלמי מכות פ"ב ה"ו. מכילתא ס"פ יתרו. פרש"י ר"פ משפטים. מדות פ"ה מ"ד.

סנהדרין פו, ב (במשנה). רמב"ם הל' סנהדרין פי"ד הי"ב.

(4) ראה בארוכה מכתב בין עשירי בשבט וט"ו בשבט תשמ"ז (לקו"ש חל"א ע' 235 ואילך).

סה"ש תשמ"ז – שיחת ש"פ תרומה. וש"נ.

(5) מיכה ז, טו.

לקוטי

דברים

שיחות

ישראל... ואצילתי מן הרוח אשר עליך³⁸... – גם השפעה זו צריכה היתה לעבור באמצעות משה, כי כל ההשפעות לישראל באות דוקא באמצעות משה³⁹.

לפיכך, עליידי שהתורה התלבשה ב„ממוצע" של משה רבינו, בכל „עשר אמותיו", גם באמה הנמוכה ביותר, הרי מגיעה התורה לכל ישראל, אפילו לפשוט ביותר.

1. שני הקצוות ביחד אפשריים

בדבר שמקורו בעצמותו ית'

כיצד, בכל זאת, ייתכנו שני ההפכים ביחד, שתורה המתלבשת בשכל הנברא ונקראת על שמו⁴⁰ והוא יכול למחול על כבודו שמצד התורה⁴¹, היא, ביחד עם זאת „דבר ה"42?

זאת מפני שמשנה תורה נובעת מעצמיות של הקב"ה⁴³, הנעלה מפירוד לגבי אורות וגילויים, הרי אפילו האורות העליונים ביותר אינם נעלים מפירוד, ולפיכך, או שהם מתגלים במלוא תוקפם, ללא „התלבשות", או שחלים בהם שינויים וירודות, אם הם מתלבשים בנבראים.

רק בדבר שמקורו בעצמותו יתברך, שמעל להפרדה ושינויים, ייתכנו שני הענינים כאחד⁴⁴: ההשפעה יורדת ומתלבשת בנברא,

המקבלים, כי במהותה היא איננה בהשגתם והמקשר איננו משנה בה, וההשפעה שהמקבלים „מקבלים" בהשגתם שלהם, איננה בערכה של ההשפעה עצמה.

לפיכך, אם התורה היתה יורדת באמצעות משה רק באופן של „מעבר", לא היו בני ישראל יכולים להשיג בכלי ההבנה שלהם את עצם התורה, ולקבל את „דבר ה'", הנעלה מהשגה³². שכלם היה משיג רק הארה מ„דבר ה"33.

פעולתו של משנה תורה היא, שעל-ידי כך שמשנה „החזיר להם כל התורה כולה" כפי שהיא נתפסה בכלי ההשגה שלו – „מפי עצמו" – מקבל כל יהודי הלומד תורה אחר-כך, בכל מצב שהוא (ואפילו כאשר הוא אינו טהור ר"ל) את התורה בעצמה – „דברי כאש"34, „דבר ה' ממש"34*.

וכיוון שמשנה „החזיר להם" את „כל התורה כולה" – חל ענין זה גם על לימוד ארבעת הספרים.

משה הוא הממוצע המקשר בין כל ישראל לבין הקב"ה³⁵, גם אלה השרויים במצב השפל ביותר (כפי שידוע בענין „מאין לי בשר"36, שמשנה לא היה מסוגל להשפיל את עצמו בהשפעה של בשר – תאוה³⁷ – עד אשר אמר לו הקב"ה „אספה לי שבעים איש מזקני

(32) והכלי לדבר ה' הוא רק ע"י ביטול בתכלית, לימוד באופן דתען לשוני אמרתך כו' כעונה אחרי הקורא.

(33) ראה ד"ה פב"פ שם, „שאם ה' מרגיש ה' מתעצם הדבר ה' בו ואח"כ ה' יוצא א"כ אין זה דבר ה' ממש כ"א דבר משה מה שקיבל מה' כו'".

(34) ראה ברכות כב, א.

(34*) ראה גם לקו"ש חל"ז ע' 41 ואילך.

(35) דאנכי עומד בין ה' וביניכם גו" (ואתחנן ה, ה).

(36) בהעלותך יא, יג.

(37) תו"א יד, א. ובכ"מ. וראה ג"כ לקו"ש בהעלותך לא, ד. לג, ב.

(38) בהעלותך שם, טו"ו.

(39) ד"ה צאינה וראינה תר"ס. המשך ר"ה תרצ"ה פי"ט (סה"מ קונט' ח"ב שלג, ב).

(40) ע"ז יט, א.

(41) קידושין לב, ריש ע"ב.

(42) ראה לעיל הערה 33.

(43) ראה אוה"ת פרשתנו ע' ז. אמור ע' תתמא (סה"מ תרכ"ז ע' שידח).

(44) להעיר ג"כ מד"ה זאת תורת הבית תרפ"ט (סה"מ קונט' ח"א מא, ב ואילך), דוקא משום שהנשמה היא עצמי יכולה להתלבש בגוף כו' בהתלבשות ממש, כי העצמי אינו מקבל העלמות והסתרים, עיי"ש בארוכה.

עד שנאמר על כך⁴⁵ „מפי עצמו” – השגת הנברא, ובה בשעה היא במהותה „דבר ה”⁴⁶.
זהו ההבדל בין ארבעת הספרים הראשונים לבין משנה תורה:

ארבעת הספרים הראשונים הם „מפי הגבורה”. יתר-על-כן, כפי שאומר רמב”ן⁴⁷, הם נכתבו בלשון „שלישי המדבר” ומספר (ש, וידבר ה’ אל משה” וכדומה) – ומוסבר בחסידות⁴⁸, שזוהי עצמות ה’ הנעלית משם הוי’ ולפיכך בכוחה לחבר בין „הוי’” לבין „משה”.

בכל זאת, עצם העובדה שזה מכונה „שלישי המדבר”, המקשר בין שניים – מורה שיש כאן הפרדה.

ואילו משנה תורה נובע מעצמותו יתברך, הנעלית מ„שלישי המדבר”. לכן ייתכנו שני הקצוות – „מפי עצמו”, ו„דבר ה” – להיות בו יחידו.

ז. ענין התשובה – „משנה תורה”

של עבודת האדם

בעבודת האדם קיים ענין דומה למשנה תורה בעבודת התשובה:

ההתעוררות לתשובה נובעת מבעל התשובה עצמו⁴⁹, שהרי לפני החטא הוא היה מנותק מאלקות ר”ל, ויוצא, שהתעוררותו לתשובה אינה נובעת מגילוי אור מלמעלה, אלא ממנו עצמו.

אך קיים כלל⁵⁰, שכל התעוררות באה על-ידי מתן כח מלמעלה. הענין הוא, שהכח לתשובה נובע מ„העלם העצמי דאין-סוף”⁵¹, הבא באופן נסתר, כך שנראה, שהתשובה באה מבעל התשובה בעצמו, בדומה לאמור על „מפי עצמו” של משנה תורה.

זהו הקשר בין שני הפרושים לתוכנו של ספר דברים – (א) דברי תוכחה, (ב) „החזיר להם כל התורה כולה”: תכליתם של דברי תוכחה היא התשובה, ובעבודת התשובה יש אותו ענין כבמשנה תורה⁵², כמוסבר לעיל.

ח. חסידות חב”ד – „משנה תורה” – הכנה לגאולה

מובן, שכמו שהיה צורך בהתעלות של משנה תורה כהכנה לכניסתם הראשונה של ישראל לארץ ישראל⁵³, כך גם עתה, בהכנות לכניסה לארץ ישראל על-ידי משיח צדקנו.

זהו גילוי תורת החסידות, ובמיוחד תורת חסידות חב”ד, שיש להן אותו תוכן כמשנה תורה: בחסידות חב”ד מוסברים עניני אלקות באופן שחב”ד של בני-אדם מסוגלים להבין, עד שנהיה „יחוד נפלא... להיות לאחדים ומיוחדים ממש מכל צד ופינה”⁵⁴.

(50) ראה המשך תער”ב שם ע’ א’שכח: בהכרח שזהו ע”י אור עליון דוקא. וראה ויק”ר פכ”ז, ב.
(51) המשך תער”ב שם ע’ א’שלג.
(52) עפ”י המבואר בפנים השייכות דדברי תוכחה (תשובה) ומשנה תורה, דבשניהם הו”ע ד, (מפי עצמו” – כי ההתעוררות מלמעלה לתשובה היא באופן נעלם – יומתק זה שהדברי תוכחה (דריש פרשתנו), „הוכירם ברמז” (פרש”י ריש פרשתנו).
(53) ראה לקו”ש [המתורגם] ח”ד ע’ 70 ואילך.
(54) תניא פ”ה.

עם זאת אין הדברים משתנים ח”ו, הם נשארים אלקות⁵⁵.

הכח לכך נובע מהיות תורת החסידות גילוי של בחינת „יחידה” שבתורה (כפי שהוסבר פעם⁵⁶ בהרחבה), „נעצם פנימיות התורה”⁵⁷, ולכן אין היא משתנה גם כאשר היא מושגת בשכל אנושי.

זהו גם הקשר בין תורת החסידות לבין „יפוצו מעינותיך חוצה, – שה„מעין” עצמו צריך לצאת „חוצה”⁵⁸ – כי ההשפעה על „חוצה”, שאין לו לכאורה, שום קשר

(59) ראה בארוכה לקו”ש שם ע’ 309-10.
(60) אגה”ק דהבעש”ט – נדפסה בסו”ס בן פורת יוסף. ובכ”מ.

(61) נוסח התפלה דר”ה.
(62) ראה בכתבי האריז”ל (בסידורו שם. ועוד) ש„פעול” קאי על עשר.
(63) ראה ד”ה תפלין דמארי עלמא תרג”ג פ”ב. חכמות בחוץ תרג”ד פ”ב (סה”מ קונטרסים ח”ב רצו, א”ב). ועוד.
(64) ראה ביאורו” לאדהאמ”צ בשלח מג, ג. ד”ה ולקחתם תרס”א. ובכ”מ – דיש הנברא שייך ליש האמיתי דוקא.

לזכות

כ”ק אדוננו מורנו זרבינו

מלך המשיח

ויהי”ר שע”י קיום הוראת

כ”ק אדמו”ר מלך המשיח (בשיחת ב’ ניסן ה’תשמ”ח)

להכריז יח”י, יקויים הבטחתו הק’,

שההכרזה תפעל ביאת דוד מלכא משיחא’

יחי אדוננו מורנו זרבינו מלך המשיח לעולם ועד